

Kyrka i förändring

Svenska kyrkan har på senare år genomgått de största förändringarna sedan reformationen på 1500-talet. Tyvärr har diskussioner och samtal kring konsekvenserna av dessa förändringar lyst med sin frånvaro hos den bredare allmänheten, kyrkans medlemmar. I början av 90-talet kom den första större förändringen, då folkbokföringen flyttades till skattemyndigheten. I samband med detta påbörjades också flytten av kyrkböckerna från kyrkans arkiv till de antikvariska myndigheterna. Vid årsskiftet 1999-2000 kom nästa stora förvandling, då kyrkan upphörde att vara så kallad statskyrka, och i stället blev det evangeliskt lutherska samfundet Svenska kyrkan. Med detta upphörde kyrkan att vara en myndighet på alla punkter utom begravningsverksamheten som kyrkan ansvarar för på kommunernas uppdrag. Beslutet medförde också att kyrkans egna beslutande organ fick större befogenheter i ärenden som staten tidigare reglerat.

Självklart har förändringarna inneburit en viss vånda inom kyrkan, och svårigheter att hitta rimliga organisationsformer i vissa fall. Ett sådant fall var det val till kyrkofullmäktige som genomfördes i september 2001. Förhoppningen är att den utvärdering av valproceduren som just nu genomförs, skall leda till ett enklare valgenomförande i slutet av 2005 då nästa val sker.

Det som är mest positivt i den nya kyrkoordningen (det dokument som reglerar det mesta av kyrkans arbete) är att det är så tydligt uttalat att församlingen är kyrkans viktigaste "nivå". All verksamhet ska planeras och genomföras på församlingens villkor. För Solleröns del innebär detta i nuläget ingen större förändring eftersom församlingen och pastoratet sammanfaller geografiskt med varandra. Skulle det på sikt bli nödvändigt att ansluta till Mora pastorat är det en stor trygghet att just församlingen fått den framskjutna plats den har i kyrkans nya organisation! Solleröborna skulle fortfarande besluta om sina egna kyrkliga verksamheter.

Sollerö kyrka – vår vackra helgedom "mitt i byn".

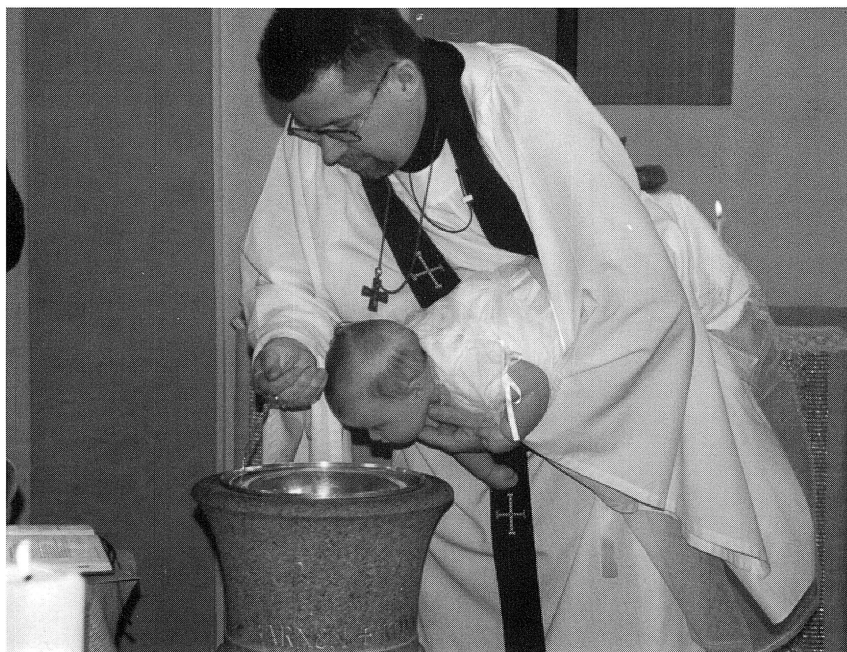
Foto: Leif Gustafsson

Den nya kyrkoordningen som i stora stycken ersätter den gamla kyrkolagen medför ytterst ett kulturskifte i församlingens beslutsprocesser. Tidigare var ju kyrkoherden statligt anställd och underställd biskopen. Idag är herden anställd av församlingen och saknar chef. Kyrkoherdens ansvar är lika tydligt reglerade i kyrkoordningen som kyrkorådets och kyrkofullmäktiges. Många beslut som tidigare skulle tas av kyrkorådet är idag delegerade till kyrkoherden. Syftet med detta är att kyrkorådet ska ges möjlighet att ägna sig åt två viktiga områden. Det första är att planera och följa den verksamhet man driver – att sätta mål och att utvärdera. Den andra aspekten av kyrkorådets ansvar är den ekonomiska uppföljningen – att bereda budget och långsiktiga planer, och att bevaka att budgetramarna hålls.

Med Sollerön i fokus

När jag skriver den här artikeln är jag inne på min sista arbetsvecka som vikarierande kyrkoherde på ön. Det känns därför naturligt att tankarna kretsar kring den tid som varit. Många har sagt att solleröborna ska vara svåra att komma "in på livet". I någon mån kan det stämma, men på det hela taget tycker jag att jag försökt jämföra tidigare erfarenheter med det glesbygdsperspektiv som gäller på Sollerön. Skillnaderna i verksamheterna är betydligt mindre än man kan tro. Det mesta blir förstås större i en stad, men innehållet är ju detsamma, och både gudstjänstliv och vardagsarbete drivs på likartade sätt.

Ett par olikheter tycker jag mig se när det kommer till hur vi kommunicerar med varandra. Genom den närhet som finns mellan människor ”på landet” hade jag föreställt mig ett lite rakare klimat för kritik och beröm, men oftast har jag inte fått del av kritiska synpunkter förrän de passerat några led! Där skulle jag väl önska att man inte ägnade fullt så mycket tid åt att gå omkring och vara missnöjd, utan att man direkt kunde framföra synpunkter på det man ser ”fel” i. Fördelen med att direkt påtala brister är ju att man antingen kan få förklaringar till varför saker och ting ser ut som de gör, och/eller att man oftast känner sig tillfreds med att någon lyssnat på ens synpunkter. Ofta går det ju också att rätta till fel bara man får kännedom om dem.

Kyrkoherde Börje Viklander döper Amanda Lafvas till medlem i Svenska kyrkan. Den lilla tittar intresserat på kyrkans dopfont som skänkts av Lits församling. Foto: Nina Lafvas.

Ett område där många går omkring med synpunkter är skötseln av kyrkogården. Få saker tycks väcka så många känslor som hur det ser ut på kyrkogården. Inget område får heller så mycket beröm och så mycket kritik! Församlingens ekonomi har på senare år tvingat fram en minskning på personalen på vaktmästar-

sidan, och vi kan därför inte räkna med fullt så hög standard som för 10 år sedan. Klimatet de senaste somrarna har heller inte varit gynnsamt för vård och underhåll av kyrkogården. Den personal vi har gör allt den kan på den begränsade arbetstid som står till förfogande!

Den verksamhet som, glädjande nog, tycks växa just nu är den som riktar sig till våra skolbarn och ungdomar. Hösten 2001 deltog till exempel 40 barn i våra minior- och juniorgrupper! Många mammor med småbarn deltar också i vår vuxenbarnverksamhet. Detta är väl också den verksamhet där störst enighet råder om att den ska prioriteras. Det är en angelägen uppgift för församlingen att bidra till att ge våra barn och unga en god värdegrund att stå på. Totalt sett är det långt fler människor som deltar i olika vardagsverksamheter än som går i gudstjänsten, och så ser det nog ut i de flesta församlingarna i Sverige idag. Det kanske mest är vi präster som behöver ”uppvärdera” dessa viktiga verksamheter och inte se dem som konkurrerande storheter!

Något som i storstadsregionerna just nu väcker en del oro är att allt fler väljer att utträda ur Svenska kyrkan. Naturligtvis märks en sådan tendens också på Sollerön. Förra året utträdde knappt en procent av de kyrkotillhöriga. Dessvärre

Bönhuset i Gesunda där stämmingsfulla gudstjänster hålls. På senare år har bönhuset kompletterats med en klockstapel. Bönhuset är en plats där traditioner mycket väl kan möta den nya tidens förändringar.

Foto: Alvar Hedkvist.

har församlingen ingen rätt att kräva någon redovisning av skälen till detta ställningstagande, men gissningsvis är det rent ekonomiska skäl för några, medan andra inte delar kyrkans tro och värderingar. Hur som helst kommer ett ökande antal utträden att innebära en långsiktigt försämrad ekonomi för församlingen. Kyrkorådet har tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att utreda olika alternativa lösningar på de allt kärvare ekonomiska frågorna. Om inga åtgärder vidtas kommer valet till sist att stå mellan fortsatt verksamhet eller underhåll av byggnader. Vare sig nedlagd verksamhet eller förfallande byggnader känns lockande, men ytterst är kyrkan en levande gemenskap för människor och då måste, som jag ser det, lokalerna stå tillbaks för verksamheterna! Det spelar liksom ingen roll hur fin kyrka vi har om vi inte kan fylla den med barn, unga, vuxna och gamla som behöver gemenskapen! Förhoppningsvis ska det gå att finna lösningar där inget av dessa dramatiska alternativ behöver bli verklighet.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att det ser både mörkt och ljust ut för församlingen! Mörkret gäller ekonomin, där bland annat underhållet av kyrkan kommer att kräva stora insatser de närmaste åren, och ljuset gäller den goda anda som råder i kyrkorådet och bland personalen – i kombination med den goda tillströmningen av barn i våra verksamheter.

Börje Viklander

Sommartid är fäbodgudstjänsterna mycket uppskattade. Här ringer Rune Hedberg in en gudstjänst vid dammen i Mångberg.

Foto: Alvar Hedkvist